

EVROPSKA UNIJA

I

EVROPSKI SOCIJALNI DIJALOG

AUTORI **Čedanka Andrić**, nacionalni Koordinator za Srbiju -Swiss Labour Assistance, Kancelarija u Beogradu – Projekat: „Podrška Socijalnom dijalogu u Srbiji“

Frank Hantke, Friedrich Ebert Stiftung-Regionalni projekat: „Radni odnosi i socijalni dijalog u jugoistočnoj Evropi“

Ksenija Milivojević, Evropski pokret u Srbiji

IZDAVAČ Granski sindikat metalaca „Nezavisnost“

Za Izdavača Dragan Matić

Urednik: Jasmina Petrović

Tehnička priprema i dizajn Nebojša Vuković

Štampa BeoSing, Beograd

Beograd, Novembar 2006

SADRŽAJ

NASTANAK EVROPSKE UNIJE (EU)

ZEMLJE ČLANICE EVROPSKE UNIJE

SIMBOLI EVROPSKE UNIJE

INSTITUCIJE EVROPSKE UNIJE

POLITIKA EU PREMA MLADIMA

PROŠIRENJE EU I SAMIT U KOPENHAGENU

EVROPSKA UNIJA 2005. - 2006.

KORACI KA EVROPSKOJ UNIJI

PROCES STABILIZACIJE I
PRIDRUŽIVANJA U ZEMLJAMA BIVŠE JUGOSLAVIJE

REPUBLIKA SRBIJA I PROCES
STABILIZACIJE I PRIDRUŽIVANJA EVROPSKOJ UNIJI

Evropska konfederacija sindikata (ETUC)

Saradnja mladih iz sindikata metalaca bivše Jugoslavije traje od 2004.godine. Uz podršku sindikata JG Metall i Fondacije Friedrich Ebert već tri godine organizuju se okupljanja mladih metalaca bivše Jugoslavije.

Tih nekoliko dana u godini mladi sindikalci iz zemalja bivše Jugoslavije imaju priliku da se upoznaju i razmene iskustva. Svako okupljanje posvećeno je konkretnoj temi, kao što su celoživotno učenje, organizovanje mladih u sindikatu, položaj mladih u Evropskoj uniji i organizacione forme i saodlučivanje sindikalne omladine u Nemačkoj.

Imajući u vidu evropsku budućnost zemalja bivše Jugoslavije kao i neophodnost uključivanja sindikata u procese integracije, na poslednjem skupu koji se održao u aprili 2006.godine u Beogradu, Sekcija mladih Granskog sindikat metalaca "Nezavisnost" predložila je izdavanje brošure posvećene Evropskoj uniji i socijalnom dijalogu u Evropskoj uniji. Ideja je prihvaćena, a zahvaljujući IGM i FES i realizovana.

Pred vama je brošura koja će vam pružiti osnovne informacije o Evropskoj uniji, njenim institucijama, politici prema mladima, ali i o procesu koji moramo proći kako bi smo postali njen deo. Upoznaćete se sa organizacijama sindikata u Evropskoj uniji, njihovim delovanjem, zadacima i ulogom u socijalnom dijalogu.

Verujem da će vam ove informacije biti od koristi, kako bi ste se aktivno uključili u procese pripadajuće Evropskoj uniji kroz vaše sindikate.

**Jasmina Petrović, predsednica
Sekcije mladih GSM "Nezavisnost"**

Evropska Unija (EU) je konstrukcija koja je jedinstvena na svetu:

Ona je savez demokratskih evropskih država, koje su sebi za cilj postavile očuvanje mira, slobode i opšte dobrobiti. Ona nije država koja stupa na mesto postojećih država.

Od potpisivanja Rimskih Ugovora pre pedeset godina kontinuirano su se menjale strukture, zadaci i broj članova. U ovom procesu promena učestvuju i sindikati u Evropi, posebno Nemački sindikat IG Metall.

Da li će buduća Evropa biti socijalno i humano uobličena, zavisi od angažovanih ljudi. To takođe važi za integraciju drugih evropskih zemalja koje još nisu u Evropskoj Uniji.

Pravo na rad, ravnopravnost muškaraca i žena, zaštita na radu i sloboda kretanja zaposlenih ili sloboda nastanjenja su teme Europe, u kojima učestvuju i sindikati u procesu evropskih promena. U ovoj brošuri obrađene su ove teme, ali i Evropska Konfederacija sindikata, njena težišta rada i perspektive.

“Ona treba da pruži podršku dijalogu za ujedinjenu i miroljubivu Evropu.”

Felix Bader
Sindikalni sekretar
IG Metall
Heilbronn/Neckarsulm

NASTANAK EVROPSKE UNIJE (EU)

Devetog maja, 1950. godine Robert Šuman, ministar spoljnih poslova Francuske, predstavio je plan za osnivanje **Evropske zajednice za ugalj i čelik**.

Osnovni cilj ovog plana bio je da se proizvodnja uglja i čelika, kao ključnih sirovina za proizvodnju u vojnoj industriji SR Nemačke i Francuske stavi pod zajedničku nadnacionalnu kontrolu, kako bi se izbegli budući konflikti i uspostavilo zajedničko upravljanje resursima. Osamnaestog aprila, 1951. godine potpisana je **Ugovor o Evropskoj zajednici za ugalj i čelik**. Zemlje potpisnice bile su: SR Nemačka, Italija, Francuska, Belgija, Holandija i Luksemburg. Dvadeset i trećeg jula, 1953. godine **Ugovor je stupio na snagu**.

Ugovorom o Evropskoj zajednici za ugalj i čelik, stvorene su sledeće institucije koje će postati preteče savremenih institucija EU:

VISOKA VLAST (nadnacionalni organ sa izvršnim ovlašćenjima, koji je bio nadležan za upravljanje zajedničkim resursima)

SPECIJALNI SAVET MINISTARA (nadležan za postavljanje političkih smernica i zakonodavnu aktivnost)

ZAJEDNIČKA SKUPŠTINA (debatni forum predstavnika nacionalnih skupština sa ograničenim kontrolnim nadležnostima)

SUDSKO VEĆE (nadležno za tumačenje Ugovora)

SAVETODAVNI ODBOR (predstavnici interesnih grupa)

★ Evropska Unija je osnovana (**preimenovana**) u **Mastrihtu 1992.** godine **Ugovorom o Evropskoj uniji**.

★ **1993. godine, Ugovor je stupio na snagu**, kada su ga potvrdile skupštine (parlamenti) država članica.

Evropsku Uniju predstavlja jedinstven institucionalni okvir koji čine tri stuba:

I stub – čine 3 međunarodne organizacije: Evropska zajednica za ugalj i čelik; Evropska ekonomска zajednica i Evropska zajednica za atomsku energiju

II stub – Zajednička spoljna i bezbednosna politika EU

III stub – Policijska i pravosudna saradnja u krivičnim stvarima

Osnovni ciljevi nastanka EU su:

- ★ podržavanje privrednog i društvenog razvoja;
- ★ potvrđivanje vlastitog identiteta na međunarodnoj sceni, vođenjem zajedničke spoljne i bezbednosne politike (i postepeno stvaranje zajedničke odbrambene politike);
- ★ zaštita prava i interesa državljana država članica uvođenjem državljanstva EU;
- ★ očuvanje i daljnji razvoj unije kao prostora slobode, bezbednosti i pravde, na kome je slobodno kretanje lica obezbeđeno uz paralelno usvajanje odgovarajućih mera iz oblasti kontrole spoljnih granica, azila, imigracije i borbe protiv organizovanog kriminala, te očuvanja tekovina zajednice.¹

ZEMLJE ČLANICE EVROPSKE UNIJE

DRAŽAVA	BROJ STANOVNika U MILIONIMA	GODINA PRISTUPANJA EU
1. BELGIJA	10,4	1951.
2. DANSKA	5,4	1973. PRVO PROŠIRENJE
3. NEMAČKA	82,5	1951.
4. GRČKA	11	1981. DRUGO PROŠIRENJE
5. ŠPANIJA	41	1986. DRUGO PROŠIRENJE
6. FRANCUSKA	59,9	1951.
7. IRSKA	4	1973. PRVO PROŠIRENJE
8. ITALIJA	57,5	1951.
9. LUKSEMBURG	0,45	1951.
10. HOLLANDIJA	16,25	1951.
11. AUSTRIJA	8,1	1995.
12. PORTUGALIJA	10,5	1986. DRUGO PROŠIRENJE
13. FINSKA	5,2	1995.
14. ŠVEDSKA	9	1995.
15. V. BRITANIJA	59,5	1973. PRVO PROŠIRENJE
16. ČEŠKA	10,2	2004. PRVO PROŠIRENJE
17. ESTONIJA	1,4	2004.
18. KIPAR	0,7	2004.
19. LETONIJA	2,3	2004.
20. LITVANIJA	3,5	2004.
21. MAĐARSKA	10,1	2004.
22. MALTA	0,4	2004.
23. POLJSKA	38,2	2004.
24. SLOVENIJA	2	2004.
25. SLOVAČKA	5,4	2004.

1. 1985. godine potписан je Šengenski sporazum, kojim se daje pravo državljanima zemalja članica da se kreću bez pasoša unutar granica EU.

PRVIH 12 ZEMALJA NA LISTI JE OD 1. JANUARA 2002. GODINE U SISTEMU EVROZONE (TEMELJI POSTAVLJENI UGOVOROM IZ MASTRIHTA)²

ZEMLJE KANDIDATI

BUGARSKA I RUMUNIJA

(januar, 2007. godine)

REPUBLIKA HRVATSKA

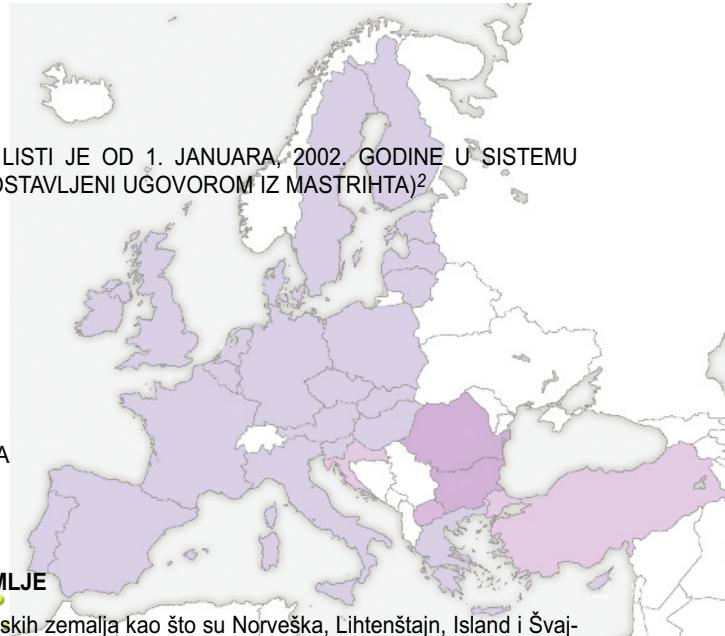
REPUBLIKA MAKEDONIJA

TURSKA

OSTALE EVROPSKE ZEMLJE

Neke od najbogatijih evropskih zemalja kao što su Norveška, Lihtenštajn, Island i Švajcarska nisu članice Evropske unije, ali saraduju na osnovu bilateralnih sporazuma, koji im omogućavaju pristup tržištu EU od preko 400 miliona stanovnika.

Albanija (potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju), Andora, Belorusija, Bosna i Hercegovina, Moldavija, Monako, Rusija, San Marino, Srbija, Crna Gora, Ukrajina i Vatikan, nisu u članstvu EU.

SIMBOLI EVROPSKE UNIJE su himna, zastav i Dan Europe.

Himna EU je adaptirana Beethovenova Deveta simfonija. Oda radosti je himna EU od 1986. godine. **Zastava** (usvojena 1986. godine) je plave boje koja simbolizuje nebo, sa dvanaest zlatnih zvezdica, koje predstavljaju jedinstvo naroda Europe. Broj zvezdica je stalni i ne predstavlja broj država već simbolizuje savršenstvo i jedinstvo.

Dan Europe se slavi 9. maja. Na ovaj dan 1950. godine francuski ministar inostranih poslova Robert Šuman predstavio je plan za osnivanje Evropske agencije za ugalj i čelik a istog dana 1945. godine objavljen je kraj Drugog svetskog rata i konačna pobeda nad fašizmom u Evropi. Na samitu lidera EU u Milanu 1985. godine odlučeno je da se ovaj dan slavi kao **Dan Europe**.

2 Kriterijumi za uvođenje evra, poznati su kao kriterijumi konvergencije, a odnose se na sledeće zahteve:

- Stopa inflacije ne sme da bude za više od 1,5% veća od proseka tri članice sa najmanjom stopom inflacije;
- Javni dug ne sme da prelazi 60% domaćeg bruto proizvoda;
- Trgovinski deficit mora biti ispod 3% društvenog bruto proizvoda;
- Dugoročna kamatna stopa ne sme biti viša od 2% u odnosu na države članice sa najnižim stopama inflacije;
- Neophodna je stabilnost deviznog kursa.

INSTITUCIJE EVROPSKE UNIJE

EVROPSKI PARLAMENT (EP)

- ★ Predstavničko telo svih 459.900.000 stanovnika EU.
- ★ Od 1979. godine poslanici za EP se biraju neposrednim glasanjem, a broj poslanika koji se biraju u zemljama članicama, srazmeran je udelu stanovnika te zemlje u ukupnom broju stanovnika EU.
- ★ Ugovorom iz Nice (2001. godine) definisano je da će maksimalan broj poslanika nakon proširenja biti ograničen na 732.
- ★ Poslanici se u EP grupišu zavisno od programske ili ideološke bliskosti, a ne nacionalne pripadnosti.
- ★ Mandat evropskih poslanika traje pet godina.
- ★ Sedište je u Strazburu (Francuska), ali se neke sednica odbora i komisija održavaju u Briselu. Generalni sekretarijat se nalazi u Luksemburgu.
- ★ EP nema snagu nacionalnih skupština, međutim njegova uloga iz godine u godinu jača.
- ★ Danas EP usvaja određene zakone i izjašnjava se o budžetu Unije.
- ★ EP kontroliše rad Evropske komisije, a poslanici daju i saglasnost na izbor novog predsednika Komisije.
- ★ Međunarodni ugovori poput Sporazuma o pridruživanju ili pristupanju EU, stupaju na snagu tek kada za njih glasa i većina evropskih poslanika.
- ★ Predsednik Evropskog parlamenta se bira iz redova poslanika i njegov mandat traje dve i po godine.

SAVET EVROPE (SE)

- ★ SE je sveevropska međunarodna organizacija osnovana 1949. godine sa ciljem da podstiče demokratiju, poštovanje ljudskih prava i vladavinu prava u državama članicama.
- ★ Zemlje osnivači Saveta Evrope: Velika Britanija, Francuska, Italija, Holandija, Belgija, Luksemburg, Danska, Švedska, Norveška i Irska. Danas su u članstvu i Rusija, Srbija, Švajcarska, Island... (45 država sa evropskog kontinenta).
- ★ Bitno je naglasiti da Savet nije ustanova EU, iako među njima postoji različiti oblici saradnje. Ne treba ga mešati niti sa Evropskim savetom.
- ★ Članstvo u Savetu Evrope predstavlja važan (neformalni) preduslov za članstvo u EU, s obzirom na to da podrazumeva sposobnost i spremnost da se štite ljudska prava i prava etničkih manjina i da se poštuje princip vladavine prava.
- ★ Sedište je u Strazburu, Francuska.

SAVET EVROPSKE UNIJE ILI SAVET MINISTARA

- ★ Savet ministara je važno telo EU, koje ima zakonodavne i izvršne nadležnosti.
- ★ Savet čini po jedan ministar iz svake države članice, zavisno od oblasti koja se nalazi na dnevnom redu Saveta.
- ★ Savet je nadležan za donošenje odluka radi ostvarivanja Ugovorom utvrđenih ciljeva.
- ★ Nadležan je za donošenje propisa, usaglašavanje ekonomskih politika država članica itd.
- ★ U Savetu se odluke donose jednoglasno ili kvalifikovanom većinom.
- ★ Sastanci saveta se održavaju redovno (jednom mesečno), a po potrebi organizuju se i vanredna zasedanja, kao i nezvanični sastanci na kojima se ne donose odluke.
- ★ Najznačajnije odluke donose se na sastancima ministara spoljnih poslova država članica (sastanak Saveta za opšte poslove) i na sastancima ministara za ekonomiju i finansije (EKOFIN).

EVROPSKA KOMISIJA

- ★ Komisija je veoma važna institucija Evropske Unije.
- ★ Imala ovlašćenja da pokreće inicijative, da priprema odluke Saveta EU i da ih sprovodi po usvajanju, te da vrši nadzor primene odluka i drugih propisa na teritoriji država članica EU.
- ★ Komisija takođe obezbeđuje sprovodenje osnivačkih ugovora i ostvarivanje interesa EU.
- ★ Sastoji se od 25 članova, po jedan član iz svake države članice (regulisano Ugovorom iz Nice 2001. godine, koji predviđa da je 27 maksimalan broj članova).
- ★ Članove komisije sporazumno određuju države članice, a njihov izbor potvrđuje Evropski parlament.
- ★ Mandat komesara traje pet godina.
- ★ Komesari izvršavaju svoju dužnost nezavisno i u opštem interesu zajednice.
- ★ U Komisiji je trenutno zaposleno 22.500 službenika.

Oblasti nadležnosti Komisije su:

- saobraćaj i energetika
- poljoprivreda
- budžet
- konkurenčija
- razvoj sela i vodoprivreda

- privreda i informatičko društvo
- unutrašnje tržiste
- poreska politika
- carinska unija
- ekonomski i monetarni pitanja
- humanitarna pomoć
- proširenje
- spoljni poslovi
- trgovina
- zaštita zdravlja potrošača
- regionalna politika
- obrazovanje i kultura
- pravosuđe i unutrašnji poslovi
- zapošljavanje i socijalna pitanja

EVROPSKI SUD PRAVDE

- ★ Ovaj sud donosi presude u slučaju nepoštovanja primarnih i sekundarnih propisa Unije i jedini je ovlašćeni tumač odredaba osnivačkih ugovora.
- ★ Sud odlučuje o slučajevima koje pokreću države članice, institucije EU, kao i pravna i fizička lica koja su iskoristila sve mogućnosti koje im pruža nacionalno zakonodavstvo. Sedište suda je u Luksemburgu, ima dvadeset i pet sudija (odnosno, koliko i država članica) i osam javnih advokata, sa mandatom od šest godina. Javni advokati pripremaju predloge presuda za sudije.

POLITIKA EU PREMA MLADIMA

EU nije predviđela u svom delokrugu rada posebno mesto za politiku prema mladima (ona i dalje spada u nadležnosti država članica), ipak mladi u nizu zajedničkih politika predstavljaju jednu posebnu ciljnu grupu mera i aktivnosti EU. Tu pored ostalog spadaju politika obrazovanja, socijalna politika i politika zapošljavanja. Ugovor iz Maastrichta ima poseban deo „Socijalna politika, opšte i profesionalno obrazovanje i mladi“ u kojem se kao zadatak izričito navodi unapređenje razvoja programa razmene, i razmene socijalnih i pedagoških radnika.

- ★ U okviru akcionog programa „Mladi“ unapređuje se međunarodni omladinski rad i razmena u Evropi. Program omogućava susrete mladih ljudi između petnaest i dvadeset i pet godina starosti.
- ★ Kroz program se pomaže posebno onim mladim ljudima koji nemaju radno mesto, ili nisu uključeni u proces obrazovanja, ili su pak lišeni mogućnosti da učestvuju u prekograničnoj razmeni.

- ★ U procesu proširenja program je otvoren i za države srednje i istočne Evrope. U periodu 2000.-2006. godine, budžet programa je iznosio 520 miliona evra.
- ★ 1996. godine, tri udruženja mladih na evropskom nivou, ujedinjuju se i osnivaju Evropski forum mladih EU radi što efikasnijeg lobiranja za interes mladih.
- ★ 1999. godine, Ministarski savet za mlade doneo je odluku da sačini „Belu knjigu“ o politici EU vezano za mlade, a u kojoj su mladi političari, naučnici i aktivisti izneli svoja mišljenja.
- ★ Bela knjiga objavljena je 2001. godine i dovela je do nove debate o ciljnoj orientaciji i transformaciji politike EU vezano za mlade:
 - smanjivanje distance između građana
 - razvijanje osećaja pripadnosti Evropi
 - preuzimanje tereta u procesu ujedinjenja
 - rad u oblasti informacija – susreti.

Školstvo:

- ★ U Evropskoj uniji ne postoji jedinstven i ujednačen obrazovni sistem, pa je tako i oblast akademskog obrazovanja u nadležnosti svake države članice. Unija preduzima značajne aktivnosti u oblasti razmene studenata i profesora i međusobnog priznavanja diploma. Od 1994. godine uvedena su dva obrazovna programa: Sokrat (program opštег obrazovanja) i Leonardo da Vinči (program profesionalnog obrazovanja). Pravo učešća u ovim programima imaju, pored država članica, i sve zemlje sa kojima je EU počela pregovore o stabilizaciji i pridruživanju.
- ★ U junu, 1999. godine započet je Bolonjski proces, sa ciljem da se do 2010. godine evropski univerziteti učini konkurentnijim. Bolonjski standardi podrazumevaju dva ciklusa visokog obrazovanja: prvi, trogodišnji ciklus, koji predstavlja osposobljavanje za konkretni rad ili za dalje usavršavanje i drugi, u jednogodišnjem ili dvogodišnjem ciklusu, koji bi omogućio dalje bavljenje istraživačkim ili naučnim radom. Odredbama Bolonjske deklaracije promoviše se značajnije uključivanje studenata u obrazovni proces, pri čemu je obim studija određen brojem bodova koje nose pojedini predmeti. Bolonjski proces nije ustanovljen na nivou EU i ne odnosi se samo na države članice.

PROŠIRENJE EU I SAMIT U KOPENHAGENU

Samit u Kopenhagenu održan je decembra 2002. godine i njime je završeno Dansko predsedavanje EU.

Na samitu su donete ključne odluke vezane za daljnje proširenje EU:

Šefovi država i vlada doneli su konačnu odluku o prijemu deset novih članica (Kipar, Češka Republika, Estonija, Mađarska, Litvanija, Letonija, Malta, Poljska, Slovačka Republika i Slovenija). Utvrđeno je da će pomenute zemlje sledeće godine za vreme grčkog predsedavanja Unijom potpisati Sporazum o pristupanju EU, a punopravne članice postaće 1. maja, 2004. godine. Ove države će takođe imati pravo da učestvuju na sledećim direktnim izborima za Evropski parlament. Podržane su težnje Rumunije i Bugarske da 2007. godine završe pregovore o članstvu.

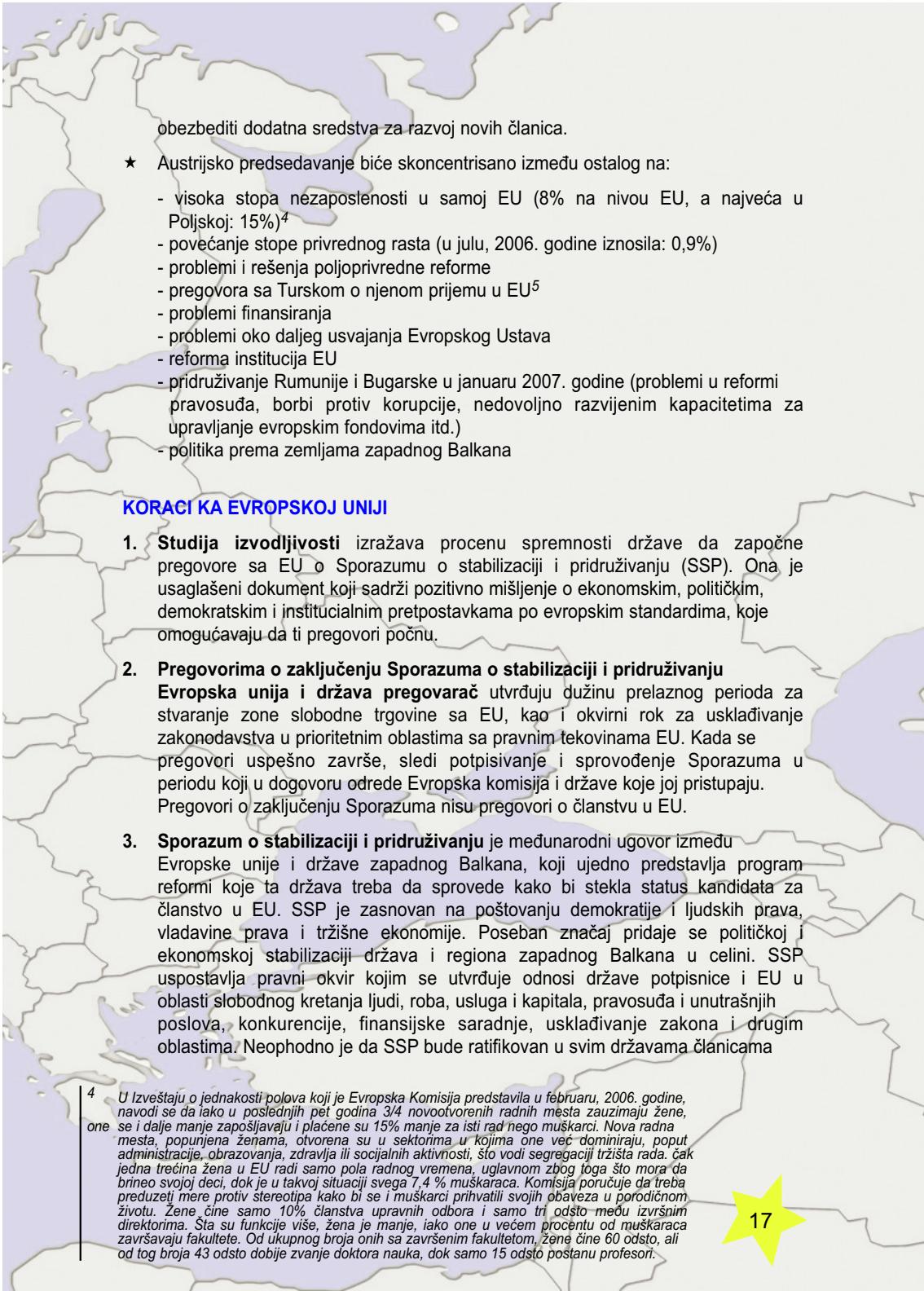
U posebnom odeljku zaključaka sa sastanka Evropskog saveta, tretirano je i pitanje Zapadnog Balkana. Naglašeno je da je evropska perspektiva zemalja Zapadnog Balkana (Albanijska, BIH, Hrvatska, Makedonija, Srbija i Crna Gora) otvorena kroz Proces stabilizacije i asocijacije, pod uslovom da se ispunje politički uslovi iz Kopenhagena (1993. god.):

- ★ stabilnost demokratije i njenih institucija;
- ★ funkcionalna tržišna privreda, koja može da izdrži pritisak konkurenčije na unutrašnjem tržištu;
- ★ sposobnost preuzimanja prava i obaveza koje proizlaze iz tekovina EU;
- ★ sposobnost kandidovanih zemalja da prihvate tekovine komunitarnog prava, obaveze koje se zasnivaju na članstvu EU, uključujući i davanje saglasnosti na političke, ekonomski i monetarne ciljeve EU.

EVROPSKA UNIJA 2005. - 2006.

- ★ Januara 2005. godine, Evropski parlament je velikom većinom glasova usvojio prvi evropski Ustav, ali će on stupiti na snagu tek ako ga usvoje sve (25, odnosno 27) članice EU, neke i putem referendumu.³ Parlament EU je sa 500 glasova za, 137 protiv i 40 uzdržanih, usvojio Rezoluciju kojom se podržava Evropski Ustav.
- ★ Krajem 2005. godine završilo se Britansko šestomesečno predsedovanje EU i otpočelo Austrijsko. Na kraju Britanskog mandata uz velike probleme usvojen je novi budžet EU za period 2007–2013. godine. Budžet će iznositi 862,3 milijarde evra, odnosno nešto više od 1% bruto nacionalnog proizvoda 25 zemalja EU. Britanija je pristala da smanji svoje povlastice koje uživa u budžetu za oko 10,5 milijardi evra u periodu od sedam godina, što će

³ Zemlje u kojima se Evropski Ustav usvaja putem referendumu između ostalih su: Velika Britanija, Danska, Francuska (odbacila), Španija (usvojila), Irska, Luksemburg, Portugal, Poljska, Holandija (odbacila), češka...

obezbediti dodatna sredstva za razvoj novih članica.

- ★ Austrijsko predsedavanje biće skoncentrisano između ostalog na:
 - visoka stopa nezaposlenosti u samoj EU (8% na nivou EU, a najveća u Poljskoj: 15%)⁴
 - povećanje stope privrednog rasta (u julu, 2006. godine iznosila: 0,9%)
 - problemi i rešenja poljoprivredne reforme
 - pregovora sa Turskom o njenom prijemu u EU⁵
 - problemi finansiranja
 - problemi oko daljeg usvajanja Evropskog Ustava
 - reforma institucija EU
 - pridruživanje Rumunije i Bugarske u januaru 2007. godine (problemni u reformi pravosuđa, borbi protiv korupcije, nedovoljno razvijenim kapacitetima za upravljanje evropskim fondovima itd.)
 - politika prema zemljama zapadnog Balkana

KORACI KA EVROPSKOJ UNIJI

1. **Studija izvodljivosti** izražava procenu spremnosti države da započne pregovore sa EU o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju (SSP). Ona je usaglašeni dokument koji sadrži pozitivno mišljenje o ekonomskim, političkim, demokratskim i institucionalnim pretpostavkama po evropskim standardima, koje omogućavaju da ti pregovori počnu.
2. **Pregovorima o zaključenju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju** Evropska unija i država pregovarač utvrđuju dužinu prelaznog perioda za stvaranje zone slobodne trgovine sa EU, kao i okvirni rok za usklađivanje zakonodavstva u prioritetnim oblastima sa pravnim tekovinama EU. Kada se pregovori uspešno završe, sledi potpisivanje i sprovođenje Sporazuma u periodu koji u dogovoru određuje Evropska komisija i države koje joj pristupaju. Pregovori o zaključenju Sporazuma nisu pregovori o članstvu u EU.
3. **Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju** je međunarodni ugovor između Evropske unije i države zapadnog Balkana, koji ujedno predstavlja program reformi koje ta država treba da sproveđe kako bi stekla status kandidata za članstvo u EU. SSP je zasnovan na poštovanju demokratije i ljudskih prava, vladavine prava i tržišne ekonomije. Poseban značaj pridaje se političkoj i ekonomskoj stabilizaciji država i regionala zapadnog Balkana u celini. SSP uspostavlja pravni okvir kojim se utvrđuje odnosi države potpisnice i EU u oblasti slobodnog kretanja ljudi, roba, usluga i kapitala, pravosuđa i unutrašnjih poslova, konkurenциje, finansijske saradnje, usklađivanje zakona i drugim oblastima. Neophodno je da SSP bude ratifikovan u svim državama članicama

⁴ U Izveštaju o jednakosti polova koji je Evropska Komisija predstavila u februaru, 2006. godine, navodi se da iako u poslednjih pet godina 3/4 novootvorenih radnih mesta zauzimaju žene, one se i dalje manje zapošljavaju i plaćene su 15% manje za isti rad nego muškarci. Nova radna mesta, popunjena ženama, otvorena su u sektorima u kojima one već dominiraju, poput administracije, obrazovanja, zdravstva ili socijalnih aktivnosti, što vodi segregacijom tržišta rada. čak jedna trećina žena u EU radi samo pola radnog vremena, uglavnom zbog toga što mora da brine o svojoj deci, dok je u takvoj situaciji svega 7,4 % muškaraca. Komisija poručuje da treba preduzeti mere protiv stereotipa kako bi se i muškarci prihvatali svojih obaveza u porodičnom životu. Žene čine samo 10% članstva upravnih odbora i samo tri odsto među izvršnim direktorima. Šta su funkcije više, žena je manje, iako one u većem procentu od muškaraca završavaju fakultete. Od ukupnog broja onih sa završenim fakultetom, žene čine 60 odsto, ali od tog broja 43 odsto dobije zvanje doktora nauka, dok samo 15 odsto postanu profesori.

EU. Do ratifikacije se primjenjuje Privremeni sporazum, koji omogućava neometane ekonomske odnose sa EU.

4. **Sprovođenje sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sprovodi se u periodu koji je dogovoren tokom pregovora za zaključivanje Sporazuma.** U tom periodu ostvaruju se preuzete obaveze, pre svega liberalizacija trgovine i usklađivanja zakonodavstva.
5. **Podnošenje zvanične kandidatura za članstvo podnosi** pridružena država koja želi da postane punopravna članica EU. Država od Evropske komisije (EK) dobija upitnik o mjerama koje treba da preuzme kako bi postala članica Unije. Nakon što dobije odgovore na upitnik, EK daje mišljenje – avis – o spremnosti te države da otpočne pregovore o članstvu. Mišljenje EK mora da usvoji Savet ministara, koji potom zakazuje zvanični početak pregovora sa tom državom.
6. **Pregovori o članstvu u EU** – pregovara se o obavezama koje nisu uključene u SSP, pre svega o rokovima u kojima će država kandidat da ispunjava uslove potrebne za sticanje punopravnog članstva. Uslovi su dati, a pregovara se samo o tempu njihovog ispunjenja, koji zavisi od sposobnosti države kandidata. Predmet pregovora su oblasti poput učešća u radu zajedničkih institucija (broja poslanika u evropskom parlamentu, broja glasova u savetu ministara, itd.) zatim zajednička poljoprivredna politika, regionalne i strukturne politike, ekonomski i monetarna unija i budžetske politike. Po okončanju pregovora, potpisuje se Ugovor o pristupanju, koji predviđa tačan trenutak od kojeg počinje punopravno članstvo.
7. **Punopravno članstvo u EU** – od trenutka stupanja u punopravno članstvo, za novu državu člansku važe sva prava i obaveze koje proizilaze iz Ugovora o pristupanju. Ovaj ugovor predviđa prelazne rokove za potpuno preuzimanje određenih prava i obaveza, kao što su na primer preuzimanje evra i slobodno kretanje radnika.

PROCES STABILIZACIJE I PRIDRUŽIVANJA U ZEMLJAMA BIVŠE JUGOSLAVIJE

Proces stabilizacije i pridruživanja (PSP) primjenjuje se prema državama zapadnog Balkana na osnovu odluke Evropske unije iz 1999. godine. Pod pojmom zapadni Balkan podrazumevaju se sve države nastale raspadom bivše Jugoslavije osim Slovenije i Albanije.

Proces pridruživanja Slovenije Evropskoj uniji izvršen je prema modelu pristupanja zemalja centralne i istočne Europe, i podrazumeva drugačiji redosled koraka ka članstvu, kao i nepostojanje specifičnih kriterijuma za članstvo, kao što je saradnja sa haškim tribunalom i regionalna saradnja.

⁵ Evropski Parlament usvojio je u septembru 2006. godine negativni izveštaj o procesu demokratizacije u Turskoj i upozorio tu zemlju da mora da ubrza proces reformi ako želi da postane članica EU. U izveštaju je vlada u Ankari optužena da nije održala obećanja data u oktobru 2005. godine, pred početak pregovora sa EU, a pre svega nije se dovoljno napredovalo u oblastima, kao što su: sloboda mišljenja, pravosuđe, prava manjina, verska prava i prava žena itd.

Slovenija je postala punopravna članica Evropske unije 2004. godine.

Proces evropske integracije za ostale bivše jugoslovenske republike uključuje faznu integraciju, koja podrazumeva postepeno pridruživanje Evropskoj uniji, gde je poslednja faza prijem u punopravno članstvo.

U sledećoj tabeli prikazane su faze pridruživanja, kao i trenutni status zemalja regionala zapadnog Balkana u odnosu na prijem u punopravno članstvo.

REPUBLIKA SRBIJA I PROCES STABILIZACIJE I PRIDRUŽIVANJA EVROPSKOJ UNIJI

Srbija je učešće u PSP započela još dok je bila u državnoj u zajednici sa Crnom Gorom. Tada je kao kratkoročni cilj definisano potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju u novembru 2006. godine, a kao srednjoročni, punopravno članstvo u Evropskoj uniji početkom sledeće decenije.

Savet ministara EU je 2004. godine usvojio Odluku o principima, prioritetima i uslovima sadržanim u Evropskom partnerstvu sa Srbijom i Crnom Gorom, uključujući Kosovo, prema rezoluciji 1244 Saveta bezbednosti UN od 10. juna, 1999. godine.

Partnerstvom su definisani kratkoročni (12 do 24 meseca) i srednjoročni (3 do 4 godine) prioriteti u pripremama za integraciju u EU. Ovaj instrument će ekskluzivno uređivati odnose između EU i Srbije, sve do potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. To znači uslovljavanje svake finansijske pomoći napretkom u ispunjavanju principa iz Kopenhagena.⁷ Vlada Republike Srbije, je u aprilu 2004. godine usvojila informaciju o Evropskom partnerstvu, a sledeće godine i Akcioni plan za realizaciju prioriteta iz Evropskog partnerstva. Godišnji izveštaj evropske komisije ocenjuje postignuti napredak i navodi oblasti koje država mora da unapredi.

Imajući u vidu zaostajanje Srbije i Crne Gore u procesu stabilizacije i pridruživanja (teškoće u usaglašavanju ekonomskih sistema), ministri inostranih poslova EU na sastanku u Maastrichtu, septembra 2004. godine nalaze rešenje u strategiji „dvostrukog koloseka“. Smišljen kao deblokada procesu ovakav pristup nije dovodio u pitanje jedinstveni međunarodno pravni subjektivitet SCG, već je predviđeo da EU sa državom zajednicom potpiše jedan sporazum o stabilizaciji i pridruživanja sa

⁶ Na evropskom samitu u Solunu, 2003. godine, EU je ponudila zemljama zapadnog Balkana "Evropsko partnerstvo" kao jedan od glavnih instrumenata pristupne strategije EU prema zemljama koje su potencijalni kandidati za članstvo.

⁷ Od 2000. godine, EU je uložila u SCG, preko programa KARDS, oko dve milijarde evra. Najviše za rekonstrukciju energetike, izgradnju različitih institucija, reformu pravosuđa i unutrašnjih poslova, za nevladin sektor, kao i za podizanje nivoa znanja o procesu evropskih integracija.

dva aneksa. Opšti deo obuhvatio je četiri oblasti koje ostaju u nadležnosti zajednice: politički dijalog sa EU, regionalna saradnja, zaštita ljudskih i manjinskih prava, zaključivanje međunarodnih ugovora koji nisu iz oblasti trgovine. Aneksima su bile obuhvaćene oblasti koje su u nadležnosti država članica: trgovina, carine, ekonomija, poljoprivreda, pravosuđe, unutrašnji poslovi...

Studiju o izvodljivosti, koja ocenjuje pripremljenost zemlje za pregovore o zaključivanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, Evropska komisija usvojila je aprila, 2005. godine i preporučila Savetu da započne pregovore.

U junu, 2005. godine, Vlada Srbije proizvela je najvažniji strateški document na kojem treba da se zasniva put Srbije u EU – „Nacionalna strategija Srbije za pristupanje Srbije i Crne Gore Evropskoj uniji“. Prethodno je u oktobru 2004. godine, u Narodnoj Skupštini republike Srbije usvojena Rezolucija o pridruživanju EU.⁸

Usvajanjem studije o izvodljivosti u aprilu 2005. godine, Komisija je zaključila da je SCG dovoljno pripremljena za pregovore o stabilizaciji i pridruživanju i da u skladu sa Evropskim partnerstvom vlasti treba da učine dalji napredak u raznim oblastima, pre svega u saradnji sa Međunarodnim tribunalom UN za ratne zločine počinjene na teritoriji bivše Jugoslavije, ustav-

1. Studija izvodljivosti (preduslov za otvaranje procesa, izveštaj o spremnosti zemlje da otpočne pregovore)	
2. Pregovori o stabilizaciji i pridruživanju	Srbija, Crna Gora, Bosna i Hercegovina (pregovori sa Srbijom prekinuti u maju 2006. usled nedovoljne saradnje sa haškim tribunalom)
3. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju	Albanija (potpisala sporazum u junu 2006. godine)
4. Kandidatura za članstvo	Makedonija (dobila status kandidata 2005. godine, ali je datum početka pregovora o pristupanju nepoznat)
5. Pregovori o pristupanju	Hrvatska (otpočela pregovore u oktobru 2005., mogućnost prijema u članstvo oko 2010. godine)
6. Prijem u članstvo	

⁸ Marta, 2004. godine osnovana je i Kancelarija za pridruživanje EU. Kancelarija je stručna služba Vlade Republike Srbije, zadužena za koordinaciju procesa usklađivanja domaćeg pravnog i privrednog sistema i sistema javne uprave u Srbiji, sa evropskim standardima. Zadatak Kancelarije i njenog šefu jeste da informiše javnost o procesu pridruživanja EU; kao i da radi na obrazovanju i usavršavanju državnih službenika u oblastima važnim za uspešno sprovođenje reformi koje vode u članstvo EU. Kao koordinator ukupnih aktivnosti u pridruživanju EU, Kancelarija:

- Rukovodi radom međuministrarske Komisije za koordinaciju procesa pristupanja EU.
- Priprema sastanke Saveta za evropske integracije Republike Srbije osnovanog (2002. god.) da prati, razmatra, ocenjuje i usmerava proces pridruživanja Srbije EU i pruža političku podršku aktivnostima u tom procesu. Savet čine predsednik Vlade, potpredsednik i generalni sekretar Vlade, jedanaest ministara i sekretar kancelarije za pridruživanje EU. Savetom predsedava predsednik Vlade.

nim pitanjima, radu demokratskih institucija, reformi državne uprave, razvoju administrativnih kapaciteta, reformi pravosuđa i borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije. Ukoliko komisija primeti da državna zajednica i republičke vlasti nisu na odgovarajući način rešavale probleme i ispunile obaveze istaknute u studiji o izvodljivosti, Komisija će predložiti Savetu da se pregovori suspenduju.

Do potpisivanja Sporazuma vode se zvanične runde pregovora. Prvi sastanak pregovaračkih timova održan je 7. novembra, 2005. godine u Beogradu, naredni u aprilu, a poslednji će se održati pred potpisivanje Sporazuma. U pauzama zvaničnih rundi pregovora organizuje se niz tehničkih pregovora, koje će voditi šefovi radnih grupa. Na zvaničnim rundama pregovora, praktično treba da se samo verifikuje ono što je usaglašeno na tehničkim sastancima.

Prvi tehnički sastanak na kojem je bilo reči o liberalizaciji trgovine sa EU organizovan je u decembru 2005. godine. Zvanične sastanke pratiće plenarni susreti Unapređenog stalnog dijaloga, na kojima će biti razmatrana pitanja ispunjavanja obaveza po političkim kriterijumima. Svaki od tehničkih sastanaka pratiće sektorski sastanci, koji će se baviti pojedinačnim pitanjima sektora, koji su od interesa za pregovore.

Drugi tehnički sastanak održan je u februaru 2006. godine u Beogradu i istaknuta je realna mogućnost da ukoliko se ispunе obaveze prema Hagu, da posao u pregovorima o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju bude završen u junu.

Pregovaračka filozofija Srbije bila je da se u drugoj polovini 2006. godine potpiše Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, te da se sa njegovom primenom počne 2007. godine. Primena traje šest godina, što znači da bi 2012. godine Srbija završila period tranzicije i bila spremna za punopravno članstvo. Na taj način ušlo bi se u novi sedmogodišnji budžetski period EU, od 2014. do 2021. godine.

Na dnevnom redu drugih tehničkih pregovora kao najvažnija bila su pitanja koja se odnose na liberalizaciju trgovine industrijskim i poljoprivrednim proizvodima, a pregovarački timovi država članica imali su odvojene sastanke sa delegacijom EU. Na dnevnom redu su takođe bile teme iz oblasti saobraćaja, slobode kretanja kapitala, pravila za javne nabavke, osnivanje preduzeća i finansijske usluge.

Druga runda zvaničnih pregovora, iako pod velikim znakom pitanja završena je u prvoj nedelji aprila, 2006. godine, a direktor Direkcije Evropske komisije za Zapadni Balkan, naivio je novu procenu saradnje sa sudom u Hagu za kraj aprila, što je glavni politički uslov za dalju saradnju. Teme druge zvanične runde pregovora (pratene Unapređenim stalnim dijalogom) bile su: politički dijalog i regionalna politika, kretanje robe, usluga i kapitala, harmonizacija zakonodavstva, finansijska saradnja, a o kojima je već raspravljano u prvoj zvaničnoj i u dve tehničke runde pregovora.

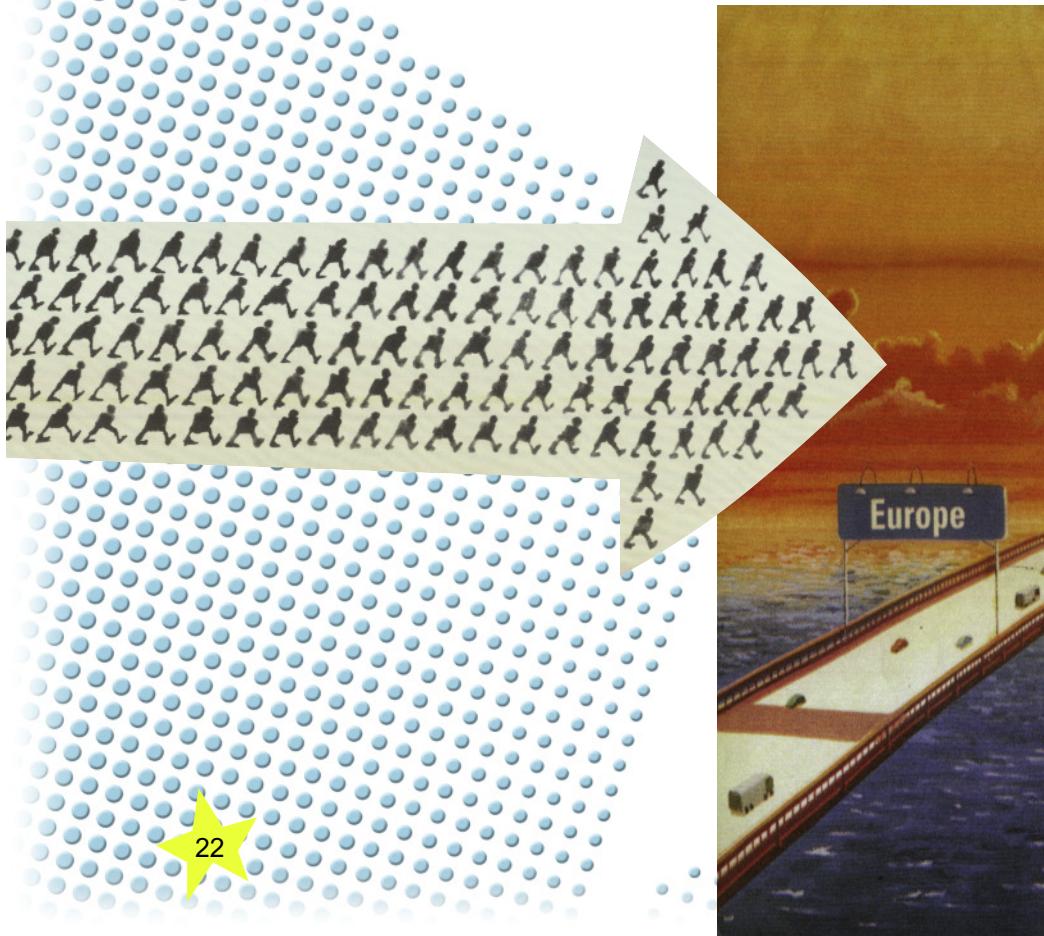
U MAJU, 2006. GODINE EVROPSKA UNIJA SUSPENDOVALA JE PREOVORE O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU SA SRBIJOM ZBOG NEISPUNJAVANJA OSNOVNOG

POLITIČKOG USLOVA, PUNE SARADNJE SA SUDOM U HAGU I IZRUČIVANJE OPTUŽE-
NOG GENERALA RATKA MLADIĆA SUDU U HAGU. U ISTOM MESECU GRAĐANI CRNE
GORE SU SE NA REFRENDUMU IZJASNILI ZA NEZAVISNU DRŽAVU CRNU GORU.

6. JULJA, 2006. EVROPSKA KOMISIJA USVOJILA JE MODIFIKOVANI MANDAT ZA
PREGOVORE O SPORAZUMU O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU ZA SRBIJU.

16. JUŁA 2006. GODINE VLADA SRBIJE PREDSTAVILA JE U BRISELU AKCIONI
PLAN ZA PUNU SARADNJU SA HAŠKIM TRIBUNALOM, NJEGOVA USPEŠNA IMPLEMEN-
TACIJA OSNOVNI JE PREDUSLOV ZA NASTAVAK PREGOVORA SA EU. PLAN JE DOBIO
PODRŠKU EVROPSKE KOMISIJE, A O REZULTATIMA SE RAZGOVARALO U OKTOBRU
TEKUĆE GODINE.

Do početka novembra, 2006. godine, nije bilo napretka u sprovođenju Akcionog plana
za punu saradnju sa sudom u Hagu i pregovori sa EU su i dalje u prekidu. U međuvremenu,
Narodna Skupština Republike Srbije usvojila je Predlog novog Ustava Republike Srbije, koji
je potvrđen na referendumu 28. i 29. oktobar, 2006. godine.

Evropska konfederacija sindikata (ETUC)

Krovno udruženje

Evropska konfederacija sindikata osnovana je 8. februara 1973. Prvobitno joj je pristupilo 17 krovnih sindikalnih udruženja iz zemalja koje su u to vreme činile Evropsku ekonomsku zajednicu (EEZ): Belgija, Holandija, Luksemburg, Nemačka, Francuska, Italija. Cilj njenog osnivanja bio je da se na nivou EEZ stvori odgovarajući sindikalni instrument, uz pomoć kojeg bi se na novoj, politički sve važnijoj evropskoj ravni, ostvarila koordinacija i učešće nacionalnih sindikalnih politika u odnosu na Evropu.

ETUC se tokom godina sve više proširivao i po mnogo čemu je prednjačio po pitanju evropske saradnje i proširenja EU. Danas ETUC ima 81 organizaciju članicu, koje predstavljaju oko oko 60 miliona članova. K tome dolaze još tri krovna udruženja iz bivše Jugoslavije, koja trenutno imaju status posmatrača, odnosno status kandidata: SSSBiH (Bosna i Hercegovina), SSM (Makedonija) i UGS „Nezavisnost“ (Srbija).

ETUC ima 12 granskih organizacija (Prilog 1), kao i različita udruženja: Komitet za žene, Eurocadres (Veće evropskih službenika i rukovodećih kadrova), Ferpa (Evropska federacija penzioneta) i Komitet za mlade (mladi do 35 godina).

Još jednu važnu instituciju na nivou ETUC-a, zastupljenu i u upravnom odboru, predstavlja Međuregionalno veće sindikata (ITUC). Radi se o sindikalnim organizacijama, članicama ETUC-a, koje razvijaju saradnju u pograničnim područjima Evrope.

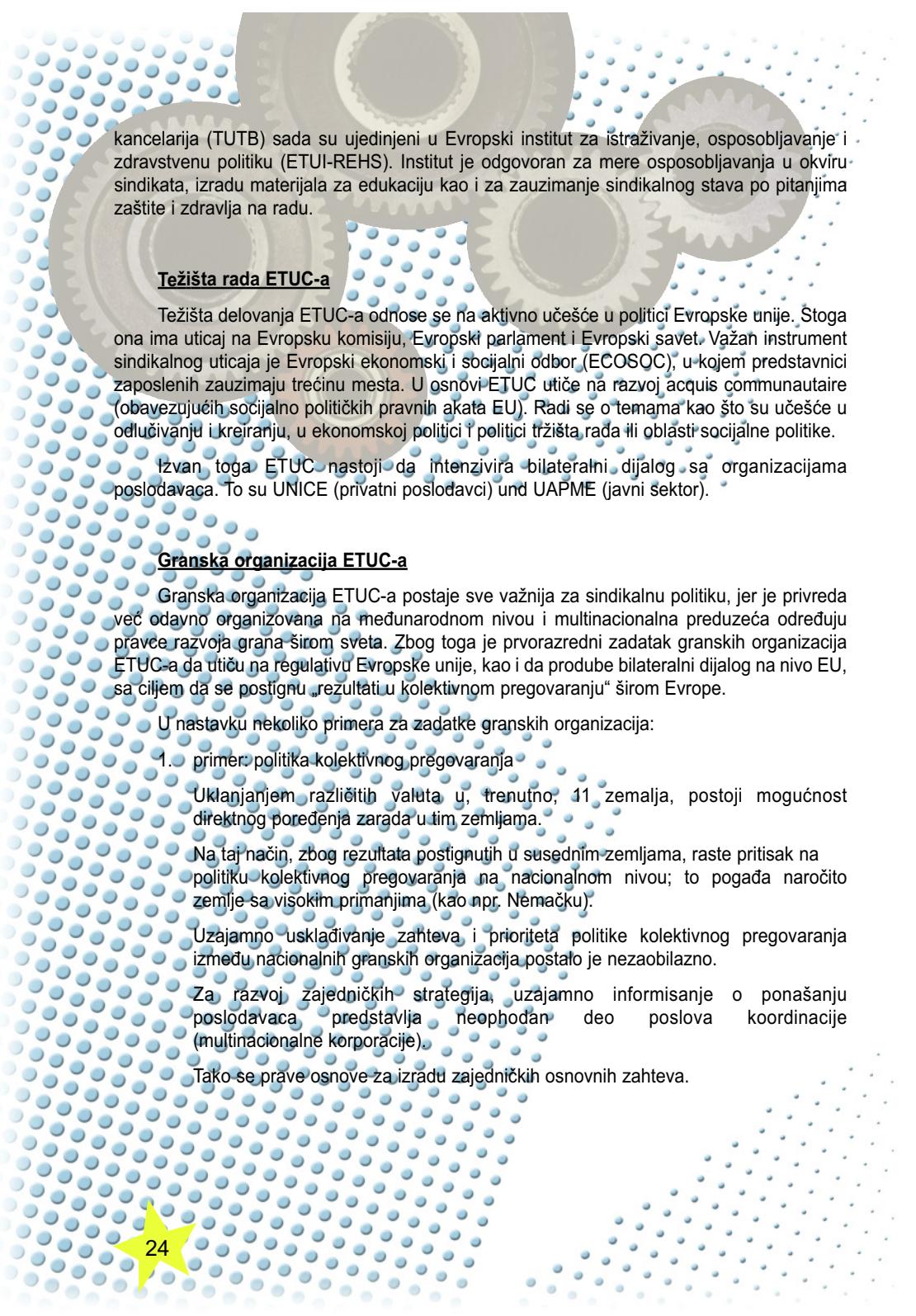
Svake četiri godine zaseda Kongres ETUC-a. Poslednji Kongres održan je 2003. godine u Pragu – po prvi put u jednoj (u to vreme) Zemlji kandidatu za pridruživanje EU. Sledeći Kongres biće održan 2007. godine u Sevilji / Španiji.

Između dva Kongresa četiri puta godišnje zaseda Izvršni odbor ETUC-a, najviše telo koje donosi odluke između zasedanja Kongresa. Posebno hitne odluke donose se u Predsedništvu ETUC-a, ili se pripremaju za Izvršni odbor. Predsedništvo zaseda osam puta godišnje, od toga četiri puta pre sednica Izvršnog odbora.

Kongres bira generalnog sekretara (trenutno John Monks, Velika Britanija) kao i oba zamenika (trenutno Reiner Hoffmann, Nemačka i Maria Helena Andre, Portugal). Pored toga, Izvršno veće ETUC-a bira još četiri politička sekretara (trenutno su to Walter Ceferda, Joel De Caillon, Jozef Niemec, Catelene Passchiere).

Institucije ETUC-a

U okviru ETUC-a deluju dva instituta. Evropski sindikalni institut (ETUI) izrađuje analize i strategiju evropske sindikalne politike i merodavan je za primenu pakta za stabilnost na članice iz Jugistočne Evrope. Evropska sindikalna akademija (AFETT) i Sindikalna tehnička

kancelarija (TUTB) sada su ujedinjeni u Evropski institut za istraživanje, osposobljavanje i zdravstvenu politiku (ETUI-REHS). Institut je odgovoran za mere osposobljavanja u okviru sindikata, izradu materijala za edukaciju kao i za zauzimanje sindikalnog stava po pitanjima zaštite i zdravlja na radu.

Težišta rada ETUC-a

Težišta delovanja ETUC-a odnose se na aktivno učešće u politici Evropske unije. Stoga ona ima uticaj na Evropsku komisiju, Evropski parlament i Evropski savet. Važan instrument sindikalnog uticaja je Evropski ekonomski i socijalni odbor (ECOSOC), u kojem predstavnici zaposlenih zauzimaju trećinu mesta. U osnovi ETUC utiče na razvoj *acquis communautaire* (obavezujućih socijalno političkih pravnih akata EU). Radi se o temama kao što su učešće u odlučivanju i kreiranju, u ekonomskoj politici i politici tržišta rada ili oblasti socijalne politike.

Izvan toga ETUC nastoji da intenzivira bilateralni dijalog sa organizacijama poslodavaca. To su UNICE (privatni poslodavci) i UAPME (javni sektor).

Granska organizacija ETUC-a

Granska organizacija ETUC-a postaje sve važnija za sindikalnu politiku, jer je privreda već odavno organizovana na međunarodnom nivou i multinacionalna preduzeća određuju pravce razvoja grana širom sveta. Zbog toga je prvorazredni zadatak granskih organizacija ETUC-a da utiču na regulativu Evropske unije, kao i da prodube bilateralni dijalog na nivo EU, sa ciljem da se postignu „rezultati u kolektivnom pregovaranju“ širom Evrope.

U nastavku nekoliko primera za zadatke granskih organizacija:

1. primer: politika kolektivnog pregovaranja

Uklanjanjem različitih valuta u trenutno, 11 zemalja, postoji mogućnost direktnog poređenja zarada u tim zemljama.

Na taj način, zbog rezultata postignutih u susednim zemljama, raste pritisak na politiku kolektivnog pregovaranja na nacionalnom nivou; to pogađa naročito zemlje sa visokim primanjima (kao npr. Nemačku).

Uzajamno usklađivanje zahteva i prioriteta politike kolektivnog pregovaranja između nacionalnih granskih organizacija postalo je nezaobilazno.

Za razvoj zajedničkih strategija, uzajamno informisanje o ponašanju poslodavaca predstavlja neophodan deo poslova koordinacije (multinacionalne korporacije).

Tako se prave osnove za izradu zajedničkih osnovnih zahteva.

2. primer: evropski saveti zaposlenih

Ova regulativa ograničena je na prostor EU. Danas u Evropskoj uniji ima oko 1.800 preduzeća sa oko 10 miliona zaposlenih, koji bi mogli da imaju jedan Savet zaposlenih Evropske unije. Trenutno se ovo samo delimično primenjuje. Tu imamo značajan prostor za delovanje granskih organizacija ETUC-a.

Dobrovoljni sporazumi sa multinacionalnim kompanijama, kao i uključivanje saveta zaposlenih/zastupnika interesa zaposlenih iz sestrinskih preduzeća u Jugoistočnoj Evropi u rad Evropskog saveta zaposlenih. Na taj način mogli bi da budu uključeni i npr. predstavnici interesa zaposlenih na nivou preduzeća iz zemalja kandidata za pridruživanje EU. To smo ranije imali u slučaju Srednjeistočnoj evropi.

3. primer: zaštita na radu

Cilj sindikata je da se postigne što je moguće veći standard po pitanju zaštite na radu u svim zemljama članicama EU (minimum standarda). Cilj je, takođe, i sprečavanje opadanja standarda u zemljama sa razuđenom regulativom (anti-dumping).

ETUC u evropskom socijalnom dijalogu

Tek 1985. godine, u vreme kad je predsednik Komisije bio Jacques Delors, evropski socijalni dijalog dobio je institucionalne temelje. Stvar se razvijala i 1993. „Mastiškim ugovorom“ dato je pravo socijalnim partnerima da dogovaraju regulativu za područje EU, koja potom preko zakonodavnih tela EU (Komisije i Parlamenta) postaje pravosnažna u vidu „direktiva“ širom Evrope. Pored toga, naravno, postoji i mogućnost sklapanja sporazuma na osnovu bilateralnih dijaloga, koji teba da postanu pravosnažni za organizacije poslodavaca i sindikata u evropskom okviru.

Od 1985. godine obrazovan je 31 sektorski komitet i doneseno 40 sporazuma najvišeg ranga, kao i 300 sektorskog karaktera.

Evropski ekonomski i socijalni odbor (ECOSOC) je institucionalno konsultantsko i savetodavno telo na nivou odlučivanja u EU. Prema ugovoru iz Nice, ECOSOC je sastavljen od sledećih grupacija: reprezentativnih organizacija poslodavaca i sindikata, poljoprivrenika, slobodnih zanimanja, socijalno-ekonomskih organizacija, organizacija za zaštitu prava potrošača i ostalih NVO. Politička ravan odlučivanja na nivou EU nije zastupljena u ECOSOC-u. Članove, njih 317 iz 25 zemalja članica, imenuju vlade, a mandat im se potvrđuje svake četiri godine putem izbora. Članove iz sindikata vladama svojih zemalja predlažu sindikalne organizacije-članice ETUC-a.

Tripartitni sastav ECOSOC-a projzazi iz sledećeg sastava: prvu grupu čine poslodavci

UNICE i CEEP; 2. grupu čini ETUC, 3. grupu čine ostale navedene organizacije.

Organi odlučivanja ECOSOC-a su predsedništvo, prezidijum i plenum. Ustanovljeno je šest stručnih grupa, koje rade na izradi i podnošenju predloga za određene tematske oblasti:

- ★ unutrašnje tržište, proizvodnja i potrošnja (INT)
- ★ saobraćaj, energetika, infrastruktura, informatičko društvo (TEN)
- ★ poljoprivreda, zaštita životne sredine (NAT)
- ★ privredna i monetarna unija, privredna i socijalna kohezija (ECO)
- ★ zapošljavanje, socijalna pitanja, udruženja građana (SOC)
- ★ međunarodni odnosi (REX)

Godišnje se da oko 150 mišljenja vezanih za regulativu EU. ECOSOC ima pravo da bude saslušan u Evropskom savetu, Evropskoj komisiji, kao i u Evropskom parlamentu. Pored toga, ECOSOC raspolaže pravom davanja inicijative, može da preduzima sopstvene mere istraživanja po određenim predmetnim pitanjima i može da unapređuje dijalog sopstvenim meraima.

Za sindikate je naročito važno da ECOSOC zadrži i unapredi svoju ulogu, kako bi uz pomoć ovog instrumenta ostvarili veći uticaj na debatu o budućnosti Evrope.

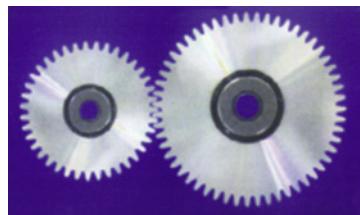
Socijalni dijalog u zemljama članicama EU

U svim zemljama članicama EU garantuje se minimum standarda u socijalnom dijalu, koji je utvrđen direktivama Evropske unije (zakoni), kao što su npr. informacije i konsultacije. U svakom slučaju, socijalni dijalog se u realnom životu neizostavno različito odvija, u zavisnosti od tradicije radnih odnosa u određenoj zemlji.

Tako trenutno značajno dominiraju bilateralne forme socijalnog dijaloga u odnosu na tripartitne. A samo u zemljama novim članicama EU (od 2004. g.) postoje institucionalizovani saveti za tripartitni dijalog na nacionalnom nivou. Mnogi sporazumi sklapaju se bilateralno i utvrđuju na nivou ugovora.

Perspektive za buduće države članice EU

Sve evropske zemlje, koje ubuduće žele da pristupe EU, moraju da preuzme standarde EU i upgrade ih u nacionalno zakonodavstvo, kao i da pružmu odgovornost da se takvo zakonodavstvo primeni u realnom životu. Za sindikate u svim zemljama koje nastoje da se pridruže Evropskoj uniji, kao što je to npr. Srbija i ostale balkanske zemlje, je, zbog toga, već danas važno da svoj položaj i stavove usklade sa smernicama EU. U konkretnim pregovorima o pridruživanju, vezano za određena poglavila, sindikati moraju da imaju vodeću ulogu i za nju moraju dobro da se pripreme.

Granske organizacije ETUC-a

- ★ **EAEA: European Arts and Entertainment Alliance** -> *Industrija zabave*
- ★ **EFBWW / FETBB:** European Federation of Building and Woodworkers / Fédération Européenne des Travailleurs du Bâtiment et du Bois -> *Industrija građevinarstva i drvna industrija*
- ★ **EFFAT:** European Federation of Food, Agriculture and Tourism Trade Unions / Fédération Européenne des Syndicats de l'Alimentation, de l'Agriculture et du Tourisme -> *Proizvodnja hrane, turizam*
- ★ **EFJ / FEJ:** European Federation of Journalists / Fédération Européenne des Journalistes -> *Novinari*
- ★ **EMCEF:** European Mine, Chemical and Energy Workers' Federation / Fédération Européenne des Syndicats des Mines, de la Chimie et de l'énergie -> *Rudarstvo, hemijska industrija i energetika*
- ★ **EMF / FEM:** European Metalworkers' Federation / Fédération Européenne des Métallurgistes -> *Metalska industrija, Evropska federacija metalaca* (European Metalworkers' Federation - EMF) je organizacija koja sakuplja ukupno 68 sindikata metalaca iz 31 zemalje sa ukupno 6,5 miliona članova. EMF je osnovana 1971. godine kao evropsko telo koje zastupa metalce širom kontinenta. EMF deluje u ime reprezentativnih sindikata metalaca iz svih zemalja članica EU kao i iz Bugarske, Turske, Norveške, Islanda, Hrvatske, Srbije i Švajcarske. EMF je dakle telo koje zastupa i štiti interes radnika u industriji metala u Evropi. Prema svom Statutu, mandat EMF je zastupanje u inostranstvu i koordinacija sindikata metalaca. Na osnovu Statuta i odluka Izvršnog odbora, EMF takođe može da vrši koordinaciju i da inicira međunarodne sindikalne aktivnosti. Pored ovoga, u principu je EMF takođe ovlašćen da se bavi pregovaranjem na evropskom nivou. Najviši organ EMF-a je Kongres, poslednji je održan u Pragu 13. i 14. juna 2003. godine. Odluke o politici donosi Izvršni odbor sa 62 člana iz 60 organizacija. Izvršni odbor zaseda dva puta godišnje, a sastanke priprema Inicijativni odbor. Sekretarijat u Briselu odgovoran je kako za pripremu tako i za primenu odluka donetih na Kongresu. Generalni sekretar u Sekretarijatu je Peter Scherrer (Peter Scherrer, IG Metall, Nemačka) a zamjenik je Bart Samyn (Bart Samyn, CMB, Belgija). Predsednik EMF-a je Toni Jansen (Tony Janssen, CCMB, Belgija).
- ★ **EPSU:** European Federation of Public Service Unions / Fédération Syndicale Européenne des Services Publics -> *Javne službe*
- ★ **ETF:** European Transport Workers' Federation / Fédération Européenne des Travailleurs des Transports -> *Transport*

- ★ **ETUCE / CSEE:** European Trade Union Committee for Education / Comité Syndical Européen de l'Éducation -> *Obrazovanje i pršveta*
- ★ **ETUF-TCL / FSE-THC:** European Trade Union Federation - Textiles Clothing and Leather / Fédération Syndicale Européenne du Textile, de l'Habillement et du Cuir -> *Industrija tekstila i kože*
- ★ **EUROCOP:** European Confederation of Police -> *Policija*
- ★ **UNI-Europa:** Union Network International -> *Oblast uslužnih delatnosti*

Prilog

Odredbe EU o stanju socijalnog prava (acquis social)

Primeri:

Radno pravo (zaštita kolektivnih prava u preduzeću)

- ★ Masovna otpuštanja: (prava zaposlenih) direktiva 1998/59 od 20.07.1998.
- ★ Promena poslodavca (zadržavanje prava zaposlenih), direktiva 1998/50 od 29.06.1998., direktiva 2001/23 od 12.03.2001.
- ★ Insolventnost (prava zaposlenih u slučaju nesolventnosti poslodavca), direktiva 1980/987 od 20.10.1980.
- ★ Potvrda o ugovoru o radu (upućivanje o ugovoru o radu), direktiva 1991/533 od 14.10.1991.
- ★ Evropski savet zaposlenih, direktiva 1994/45 od 22.09.1994.
- ★ Upućivanje radnika u okviru EU, direktiva 1996/71 od 16.12.1996.
- ★ Rad sa skraćenim radnim vremenom, direktiva 1997/81 od 15.12.1997.
- ★ Rad na određeno vreme, direktiva 1999/70 od 28.06.1999.
- ★ Primena nacela jednakosti bez obzira na rasu i etničko poreklo, direktiva 2000/43 od 29.06.2000.

Ravnopravan tretman muškarca i žene / prava žene / ravnopravnost po pitanju istih mogućnosti

- ★ Iste plate (ista nadoknada za muškarce i žene), direktiva 1975/117 od 10.02.1975.
- ★ Ravnopravnost u tretmanu (isti pristup zaposlenju i uslovima rada), direktiva 1976/207 od 09.02.1976.
- ★ Ravnopravan tretman u oblasti socijalne sigurnosti, direktiva 1979/7 od 19.12.1978.
- ★ Ravnopravan tretman u oblasti sistema socijalne zaštite preduzeća, direktiva 1986/378 od 24.07.1986.
- ★ Zaštita majki, direktiva 1992/85 od 28.11.1992.

- ★ Porodičko odsustvo, direktiva 1996/34 od 03.06.1996.
- ★ Teret dokazivanja u slučaju rodne diskriminacije, direktiva 1997/80 od 15.12.1997.
- ★ Ostvarivanje ravnopravnog tretmana po pitanju zaposlenosti i zanimanja, direktiva 2000/78 od 27.11.2000

Zaštita na radu i zdravstvena zaštita

- ★ Buka na radnom mestu, direktiva 1986/188 od 12.05.1986.
- ★ Okvirne smernice za unapređenje zdravstvene zaštite i sigurnosti zaposlenih na radu, direktiva 1989/391 od 12.06.1989.
- ★ Azbest, direktiva 1991/382 od 25.06.1991.
- ★ Zdravstvena zaštita u slučaju radnog odnosa na određeno vreme i iznajmljenog rada, direktiva 1991/383 od 25.06.1991.
- ★ Privremena gradilišta, direktiva 1992/57 od 24.06.1992.
- ★ Obeležavanje zaštite na radnom mestu, direktiva 1992/58 od 24.06.1992.
- ★ Zdravstvena zaštita trudnica, 1992/85 od 19.10.1992.
- ★ Zaštita na radu mladih, direktiva 1994/33 od 22.06.1994.
- ★ Zaštita od opasnosti izazvanih hemijskim supstancama, direktiva 1998/24 od 07.04.1998.
- ★ Zaštita od opasnosti izazvanih kancerogenim i mutagenim supstancama, direktiva 1999/38 od 29.04.1999.
- ★ Radno vreme pomoraca, direktiva 1999/63 od 21.06.1999.

Sloboda kretanja zaposlenih

- ★ Sloboda kretanja zaposlenih, uredba 1612/1968
- ★ Uklanjanje putnih i ograničenja boravka za zaposlene zemalja članica i članove njihovih porodica, direktiva 1968/360
- ★ Primena sistema socijalne zaštite za zaposlene i osobe koje samostalno obavljaju delatnost, kao i za članove njihovih porodica koji migriraju u okviru Zajednice, uredba 1408/1971 odluka o sprovođenju uredbe 574/1972. konsolidovana verzija 1997.
- ★ Očuvanje dopunjениh prava na penzijsko osiguranje zaposlenih i osoba koje samostalno obavljaju delatnost, a koje migriraju u okviru EU, direktiva 1998/49 od 21.06.1998.

Korisni linkovi

www.gsmnezavisnost.org.yu
www.dialog.fes.org.yu
www.nezavisnost.org.yu
www.europa.eu
www.emins.org
www.imfmetal.org
www.emf-fem.org
www.igmetall.de
www.jugend.igmetall.de
www.seeyouth.org
www.smh.hr
www.skei-si.com
www.seio.sr.gov.yu
www.ilo.org
www.icftu.org
www.etuc.org
www.stabilitypact.org

Granski sindikat metalaca "Nezavisnost", Srbije
Fondacija Friedrich-Ebert
UGS "Nezavisnost", Srbija
Evropska unija
Evropski pokret u Srbiji
Svetska federacija metalaca
Evropska federacija metalaca
IG Metall, Nemačka
Mladi IGM
Mreža mladih Jugoistočne Evrop
Sindikat metalaca Hrvatske
Sindikat metalaca Slovenije
Kancelarija za pridruživanje EU, Srbija
Međunarodna organizacija rada
Međunarodna konfederacija slobodnih sindikata
Evropska konfederacija sindikata
Pakt stabilnosti za Jugoistočnu Evropu

